

טיול
חשה גלעד

הצבים פורחים ומכוניות נוסעות

מאות אלפי אנשים עוברים בכל יום במחלף גלילות אבל מעטים יודעים על פיסת הטבע שמסתתרת בקרבת מקום. סיור באדמות הכפר הירוק עם האקולוג הראשי של בית הספר, רוני שושן

מלמעלה: מערת קבורה שומרנית מהמאה החמישית; אירוס ארגמן; השטח הירוק שממערב לנתיבי איילון; תורמוסים פורחים

אבל היפה, ממערב לכפר הירוק, משמחת את שושן מאוד. הוא רואה בזה הישג נוסף במאבק הארוך. אחר כך מרים שושן את מבטו לשלטי הפרסום המלבניים והענקיים, שגובהם יותר מעשרה מטר, והם ניצבים בשורה ארוכה לאורך נתיבי איילון, מחיך ואומר בצנינות: "הנה, זה הגידול הכי הרווחי שלנו בכפר הירוק, תראה כמה יפה הם צומחים ואיזה הכנסה הם מניבים". שושן הוא אמנם פטריוט של בית הספר שבו לומדים כאלפיים תלמידים, ומשקיע מאמץ גדול בשימור ובגנה על הטבע באזור הכי סואן בישראל, אבל יש בו בלי ספק גם צדדים חתרניים ומהפכניים. הוא מחיך כאשר הוא מגדיר את הפעילות שהוא מור ביל בשנים האחרונות כ"התנחלות" והוא ריאלי לחלוטין לגבי עתידו של האזור שממערב לכפר הירוק, בין הצומת שני שאת את שם בית הספר לבין מחלף גלילות ודרומה משם, לאורך נתיבי איילון עד רמת אביב. כדי להבהיר עד כמה הוא ריאלי ונטול אשליות הוא חוזר פעמיים על המשפט "אנחנו לא מחבקי עצים". בתום הסיור שאנחנו עורכים ביחד רווקא נראה לי שהוא מחבק פרחים בעדינות וברוך. השטחים החקלאיים של הכפר הירוק משתרעים כיום על פני כאלפיים דונם. לדברי שושן, ההערכה היא שעל 400 הדונמים שעליהם ניצב בית הספר לא יבנו שטח זה הוא מכנה "המחנה" או "המצודה". כל מה שמסביב, כ-1,600

הפתוחים סביב הכפר הירוק הם המועמ"רים הווראיים להתכנסות בבטון. הצפונברי נים החדשים יגורו כאן בעוד שלוש שנים אולי ארבע. השאלה הגדולה שמטרידה את שושן ושותפיו לפעילות, ד"ר יריב מלי-חז, האקולוג של מחוז מרכז ברשות הטבע והגנים, וד"ר יובל ספיר מאוניברסיטת תל אביב, היא האם ייוותר משהו מן הטבע של השרון, כאשר כולו יתכסה בבתיים? אלפי פעמים חלפתי בכבישים הסמוכים למקום שבו אנחנו עומדים ולא ראיתי את פיסת הטבע היפה במרחק כמה עשרות מטרים מן הכביש. מאות אלפי אנשים חורפים בכל יום במחלף גלילות - המחלף הכי סואן בישראל. רשת ענקית של כבישים במפלסים שונים מתפתלת מול עינינו. רכיבת שועטת במהירות צמוד לנתיבי איילון ומכוניות דוהרות על כביש 5. על השלטים התעניינים מתנוססות כרוזות של קרם גוף, שמעניק "תחושה של משי" ושל יין שנקרא "הרמוני" וברקע שלו רואים פסגה מושלגת. במרחק פועט מן השלטים מצביע שורן על יצור מורד ובוהק באורך סנטימטר ששלה מן הבריכה הנוצית. היצור מתפתל על כף ידו ושושן מסביר לי שזה תריסן מגושם, מין סרטן נדיר, שעכשיו, בזכות הפעילות של תלמידי הכפר הירוק, אפשר למצוא אותו די בקלות בבריכת החורף שצמודה לבית הספר ולכבישים הסואנים. התריסן המגושם הוא מין שכמעט נכחד בטבע. לפני כמה שנים התגייסו לעזרתו והחלו להרבות אותו בבריכות חורף. העובדה שאנחנו מוצאים אותו עכשיו בבריכה החדשה, המלאכותית לחלוטין,

התלהבות של רוני שושן, האקולוג הראשי של הכפר הירוק, מדבקת. אנחנו מטיילים בשטחים הפתוחים שממערב לכפר והתרגשות גדולה אופפת אותו. הוא טיפוס תזויתי וחיובי שרגע אחד מריב אתי בשקט ומפגיין המון ידע בוטני וזואולוגי ורגע לאחר מכן כבר מרשדש בנוף עמוק כדי להראות לתלמידי כיתה ז' שניצבים על שפת בריכת החורף איך בדיוק הם צריכים להניח את הרשת כדי לתפוס ראשנים ומה הם צריכים לעשות אחר כך, לפני שהם משיבים אותם ואת הסרטנים הזעירים שנלכדו ברשת לבריכה. התלמידים, שרגע לפני בואו נראו די משועממים, מתעוררים פתאום לחיים ואחרי רבע שעה ניכר בהם שהם כבר מעורבים לחלוטין ורוצים להכיר את הבריכה אפילו יותר מאשר את הטלפונים הנגיידים שלהם. הבריכה אינה טבעית. חפרו אותה כדי ליצור כאן "טבע מקומי". הפרחים שצומחים בשדה נזרעו בידי תלמידי הכפר הירוק כדי לעודד פריחה. במקום שבו הטבע כמעט אבד ושסכנת בנייה מסיבית מרחפת עליו - מתגייסים רוני שושן, אנשי הכפר הירוק וכמה גופים נוספים לטיפול החייה נמרץ. הפעילות שלהם מאפשרת עכשיו, בשיא הפריחה, לראות איך נראה פעם שמתכוננים לבנות עליו מסיבית מרחפת מה לפני שבנו עליה מגדלים עם הניונים ופיסות דשא. בנייני רמת אביב ג' נראים היטב במרחק לא גדול. העיר מתפשטת צפונה והשטחים

המשך בעמ' 54

הפנטסיה של שושן היא ליצור באזור מחלף גלילות פארק טבע קהילתי. זה יהיה פארק "כמו טבעי" שאליו תובא ובוא תטופח צמחייה שרונית. "אתר הנצחה לשרון" נשמע לי כשם מתאים יותר אבל איני מעז להציע זאת

בריכת החורף ליד הכפר הירוק (משמאל) וסרטני תריסן מגושמים. מין שכמעט נכחד בטבע

המשך מעמ' 52

גזרה לאורך נתיבי איילון והכוונה היא ששטח זה יישאר גם לאחר הבנייה כפארק טבע. בריכת החורף שהקמנו והשרה של פרחי הבר שזרענו נמצאים עכשיו בעונה היפה ביותר שלהם". בריכת החורף, שאותה בנו בעזרת אדריכל נוף, שהשכיל לנקז אליה מי גשמים, מלאה כמעט לגמרי. לצדה נבנה מזה עץ קטן, שעליו עומדים התלמידים ומתבוננים במים החומים. הנפה אחת של הרשת הלבנה מגלה איזה עושר של חיים זעירים יש כאן, רק שנה לאחר שהבריכה הזאת נוצרה יש מאין. "יש כאן אפילו טריטונים וחרפיות, מינים נדירים של דו-חיים, שאינם בהרבה בבריכות חורף אחרות", מסביר שושן בגאווה מקומית. סביב הבריכה צומחים עשרות מיני פרחים. אני אמנם מזהה רק כמה מהם (יש לי חיבה גדולה במיוחד לתורמוסי סים) אבל שושן נוקב בשמות הפרחים במהירות עצומה ומסביר איזה מהם יחיו דיים לשרון ואיזה אחרים נקלעו לכאן בטעות. כאשר אנחנו נתקלים בתורמוסי סים כחולים וזקופים, שבעיני הם יפים להפליא, שושן כבר ממש כועס ומסביר שצריך לעקור אותם מיד כי זה תורמוס הרים ומקומו לא יכרזו כאן בשרון. מי שהו הביא אותם, לדבריו, כי חשב שהוא עושה לנו או להם טובה. חוצפה שכזאת. הפנטסיה של שושן היא ליצור באזור מחלף גלילות פארק טבע קהילתי ששטחו

דונם של שטחים חקלאיים, מיועד לבינייה. "זה שטח עם ערך אקולוגי גבוה", מסביר שושן, "אבל התוכניות מוכיחות שמתכוננים לבנות עליו כעשרות אלפים יחידות דיו. המשמעות היא שבתי גידול ענקיים, אתרי רבייה עצומים של דו-חיים ושל בעלי חיים רבים אחרים עומדים להיעלם. כאשר הבנו שזה מה שקורה החלטנו לייצר כאן טבע יש מאין. המטרה שלנו היא להיאבק על הצביון של השטח בעתיה בעצם אנחנו מייצרים גם אם אתם לוקחים את השטח ותושבו בערכי הטבע' בינתיים אנחנו מייצרים טבע בכוח". לפני כארבע שנים הגדיר שושן שטח ראשון צמוד לבית הספר כ"שדה גינוני". זאת בעיניו המשמעות של ייצור טבע. תלמידי בית הספר הכשירו שטח קרקע, עיבדו אותו וזרעו בו פרחי בר אופייניים לשרון, חלקם יהודיים לאזור - תורמוס ארץ ישראלי שפורח עכשיו בפריחה לבנה ויפה, ציפורנית ארץ ישראלית, שפתנית יפן, אותה מתאר שושן כאין אנדמי בסכנת הכחדה. בעיני שושן זאת פעילות קהילתית חשובה. תלמידי בית הספר הם המבצעים שלה. מלבד הפרחים נשתלו במקום עצים האופייניים לאזור כשיוף, תאנה, אלת המסטיק וחרוב. "אלה שטחים עם ערכיות חקלאית נמריכה", מסביר שושן ולכן קל לוותר עליהם כשחשבו עיבוד של בית הספר. "הגדרנו

איך להגיע פשר להגיע למקומות שמתוארים כאן בשלוש דרכים - דרך הכפר הירוק, דרך בית העלמין הצבאי בקרית שאול והדרך הנוחה והפשטה ביותר היא להגיע ממערב, דרך שכונת רמת אביב ג'. הטוב ביותר לנסוע בנתיבי איילון ולדרת במחלף קק"ל מערבה ולנסוע ברחוב קק"ל. אחר כך לפנות ברחוב רק נאטי צפונה (ימינה), ובסופו לפנות ימינה (מזרחה) ברחוב אבא אחימאיר ואז שמאלה (צפונה) ברחוב גרונה. כאשר מגיעים לסופו פונים ימינה ברחוב יחיאל דב רוזנר ומהנים את המכונית ליד מפגש הרחובות דרוגור ואלקח. מכאן צריכים צפונה בדרך עפר טובה (בעלי רכב שטח יכולים לנסוע בה). מערות הקבורה השומרניות נמצאות במרחק 200 מטר מבתי השכונה. בהמשך אפשר לצעוד (או לנסוע) הלאה על דרך העפר צפונה ואז מזרחה עד למעבר מתחת לנתיבי איילון. בריכת החורף החדשה של הכפר הירוק נמצאת כ-400 מטר מצפון מזרח למעבר הבטון תחת נתיבי איילון. יש לידה שילוט. השרות שבהם נזרעו פרחי בר מקיפים אותה. המרחק ממקום התניה ועד לבריכת החורף כשלושה קילומטר בהליכה נוחה.